

‘EU VEILIGHEIDS– EN DEFENSIEBELEID’ - REEKS ‘EU IN DE WERELD’

Laatste update: september 2018

Concept en uitvoering door:

Een initiatief van:

Met de steun van:

Dit dossier gaat over het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB) van de Europese Unie, als onderdeel van de reeks 'EU in de wereld'.

De Europese Unie is opgericht om vrede te realiseren op het Europese continent. Veiligheid is dus altijd al een belangrijk aspect van de samenwerking geweest. Toch was een GVDB -na de mislukking van de Europese Defensie Gemeenschap in 1954- lang taboe. De EU-landen rekenden vooral op militaire bescherming binnen de NAVO. Dat taboe lijkt nu stilaan te verdwijnen. Wat dit beleid precies inhoudt, waarom de EU het nodig vindt om een defensiebeleid te voeren en hoe dat concreet werkt, komt allemaal in dit dossier aan bod.

In dit dossier:

- *Inleiding*
- *Waarom voert de EU een Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid?*
- *Hoe voert de EU een Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid?*
- *Wie voert het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid van de EU?*

1. INLEIDING

Met het GVDB wil de EU met **1 stem spreken** in de wereld. Om haar stem kracht bij te zetten sluit ze partnerschappen af en onderneemt ze externe actie. Die **externe actie** kan 'een zacht optreden' zijn, zoals sancties tegen een bepaald land (zie dossier 'EU Buitenlands Beleid'), of een 'hard optreden', bijvoorbeeld een militaire missie. Deze laatste activiteiten zijn bedoeld om het eigen grondgebied van de EU te beschermen en om te werken aan veiligheid in de wereld.

Hoe het begon...

De eerste aanzet voor een Europees Veiligheids- en Defensiebeleid kwam er in 1948. In volle Koude Oorlog spraken Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Benelux-landen af dat als één van hen aangevallen werd, de anderen het land (militaire) hulp zouden bieden. De **Westerse Unie** (WU) was een feit, en werd in 1954 omgedoopt tot de **West-Europese Unie** (WEU) toen West-Duitsland en Italië toetraden. De WEU zou echter weinig verhaal gehad hebben tegen een communistische aanval. Dus toen de **NAVO** in 1949 met een gelijkaardig doel opgericht werd door de VS, Canada en 10 West-Europese landen, werd de NAVO sindsdien de beste garantie voor de veiligheid van het Europese continent.

Ondanks nieuwe pogingen om werk te maken van een Europees defensiebeleid, zoals de Europese Defensie Gemeenschap in 1954, bleef de WEU lange tijd het enige platform voor samenwerking. Daar kwam verandering in met het einde van de Koude Oorlog. In **het Verdrag van Maastricht** (1993) spraken de EU-landen af om een Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid te creëren en defensie vorm te geven: de WEU werd geïntegreerd in de EU en de taken van defensie vastgelegd. In de jaren die volgden werden heel wat **stappen** gezet om het GVDB verder te ontwikkelen:

- 1998: de Verklaring van Saint-Malo gaf het startsein voor een Europees Veiligheids- en Defensiebeleid: de EU moet in staat zijn om zelfstandig militaire operaties uit te voeren.
- 1999: de Top van Helsinki legde vast hoe de defensietaken moeten uitgevoerd worden: door een snelle interventiemacht die in 2004 bijgestuurd werd tot beperktere EU Battlegroups (zie p. 7).
- 2003: de EU voerde haar eerste civiele en militaire missies uit en ontwikkelde een Europese Veiligheidsstrategie die de bedreigingen en uitdagingen van de EU op een rijtje zette en het GBVB en GVDB verder moest ontwikkelen.
- 2009: het Verdrag van Lissabon integreert het GVDB in het GBVB. Daarnaast werd een Europese Dienst voor Extern Optreden opgericht (2010) die het GVDB moet coördineren en verder uitbouwen.
- 2016: er werd een Globale Strategie voor de EU uitgewerkt (ter vervanging van de Europese Veiligheidsstrategie) waarin een 'Europees Defensie Actieplan' opgenomen werd om de militaire capaciteit van de EU te versterken.
- 2017: De EU voert de inspanningen omtrent veiligheid en defensie aanzienlijk op.
- 2018: De EU beslist om de civiele missies van het GVDB te versterken. Daarnaast werkt de EU intenser samen met de NAVO.

★ 2. HET DOEL VAN HET EU VEILIGHEIDS- EN DEFENSIEBELEID?

Het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid van de EU is een onderdeel van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid. Het is één van de middelen die de EU kan inzetten om **het EU-standpunt over internationale kwesties kracht bij te zetten**. Met het GVDB wil de EU wereldwijde uitdagingen en crisissituaties aanpakken, de EU waarden uitdragen en bijdragen tot vrede en veiligheid in de wereld.

Concreet wil de EU werken aan de veiligheid in de wereld (en het bestrijden van terrorisme) door:

- humanitaire en reddingsmissies
- conflictpreventie en vredeshandhaving
- gezamenlijke ontwapeningsacties
- advies en bijstand op militair gebied
- missies voor crisisbeheersing en stabiliseringsoperaties na afloop van conflicten: politie- of justitiehervorming, (grens)waarneming, capaciteitsopbouw, mentoring en advies.

EU Veiligheids- en defensiebeleid

Uitgangspunt: VN Handvest en internationaal recht

Doel: werken aan de veiligheid in de wereld

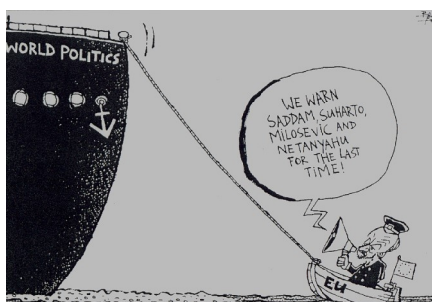
Eigen grondgebied beschermen

- clause inzake wederzijdse verdediging
- solidariteitsclausule

Veiligheid bevorderen buiten de EU (= GVDB)

- civiele missies
- militaire missies

NAVO-samenwerking

“De Europese Unie is een economische reus, een politieke dwerg en een militaire worm” zei Mark Eyskens, Belgisch minister van Buitenlandse Zaken (1991). Het was kritiek op het gebrek aan een gemeenschappelijke stem van de EU op het internationale toneel en aan militaire capaciteit om die stem kracht bij te zetten.

★ 3. HOE VOERT DE EU EEN VEILIGHEIDS- EN DEFENSIEBELEID?

Het GVDB is een middel om het EU-standpunt over internationale kwesties (militair) kracht bij te zetten en zo werk te maken van internationale veiligheid. Het GVDB gaat over acties buiten de Europese Unie. Daarnaast nam de EU ook een aantal maatregelen om haar eigen grondgebied beter te beschermen: de clause op zelfverdediging en de solidariteitsclause. Maar zowel voor de bescherming van het eigen grondgebied als de externe missies rekenen de EU-landen vooral op steun van de NAVO.

1. De EU beschermt haar eigen grondgebied

CLAUSULE INZAKE
WEDERZIJDSE VERDEDIGING

ARTIKEL 42, LID 7, VEU
FRANKRIJK VRAAGT OM EEN REACTIE VAN DE EU

PARIJS

13 NOVEMBER 2015
AANSLAGEN IN PARIJS

17 NOVEMBER 2015
RAAD BUITENLANDSE ZAKEN IN BRUSSEL

Frankrijk vraagt steun aan andere lidstaten
Eerste activering van artikel 42, lid 7, VEU *

*Verdrag betreffende de Europese Unie

CLAUSULE INZAKE WEDERZIJDSE BIJSTAND	VERZOEK VAN FRANKRIJK
Indien een lidstaat het slachtoffer is van gewapende aanval op zijn grondgebied, hebben de andere lidstaten de plicht met alle hun ter beschikking staande manieren, hulp en bijstand te verlenen	1. Bundeling van vermogen Steun voor de activiteiten Frankrijk in Irak en Syrië
	2. Steun voor activiteiten van Frankrijk in andere regio's om de Franse troepen, waar nodig, elders in te zetten

1. De clause op zelfverdediging

De EU-landen spraken in het Verdrag van Lissabon af dat ze een lidstaat die het slachtoffer wordt van **gewapende agressie** op zijn grondgebied zullen bijstaan en hulp bieden. Elke lidstaat kiest zelf of en hoe ze dat doen.

Deze clause 'wederzijdse verdediging' werd voor de eerste (en voorlopig enige) keer ingeroepen door Frankrijk na de terreuraanslagen in 2015. Sommige landen sloten zich aan bij operaties tegen terrorisme in Syrië en Irak, anderen namen internationale missies van Frankrijk over, zodat Franse troepen elders konden ingezet worden.

2. De solidariteitsclause

De EU en de lidstaten treden uit solidariteit gezamenlijk op als een lidstaat getroffen wordt door **een terroristische aanval, een natuurramp of een door de mens veroorzaakte ramp**. De EU maakt daarvoor gebruik van alle beschikbare instrumenten, zoals militaire middelen die EU-landen ter beschikking stellen. Maar er kan ook een beroep gedaan worden op het Solidariteitsfonds dat financiële steun geeft aan regio's die bv. door een aardbeving getroffen worden. In dat geval kan men ook rekenen op de EDEO (Europese Dienst voor Extern Optreden) voor analyse van crisissituaties en de reactie erop.

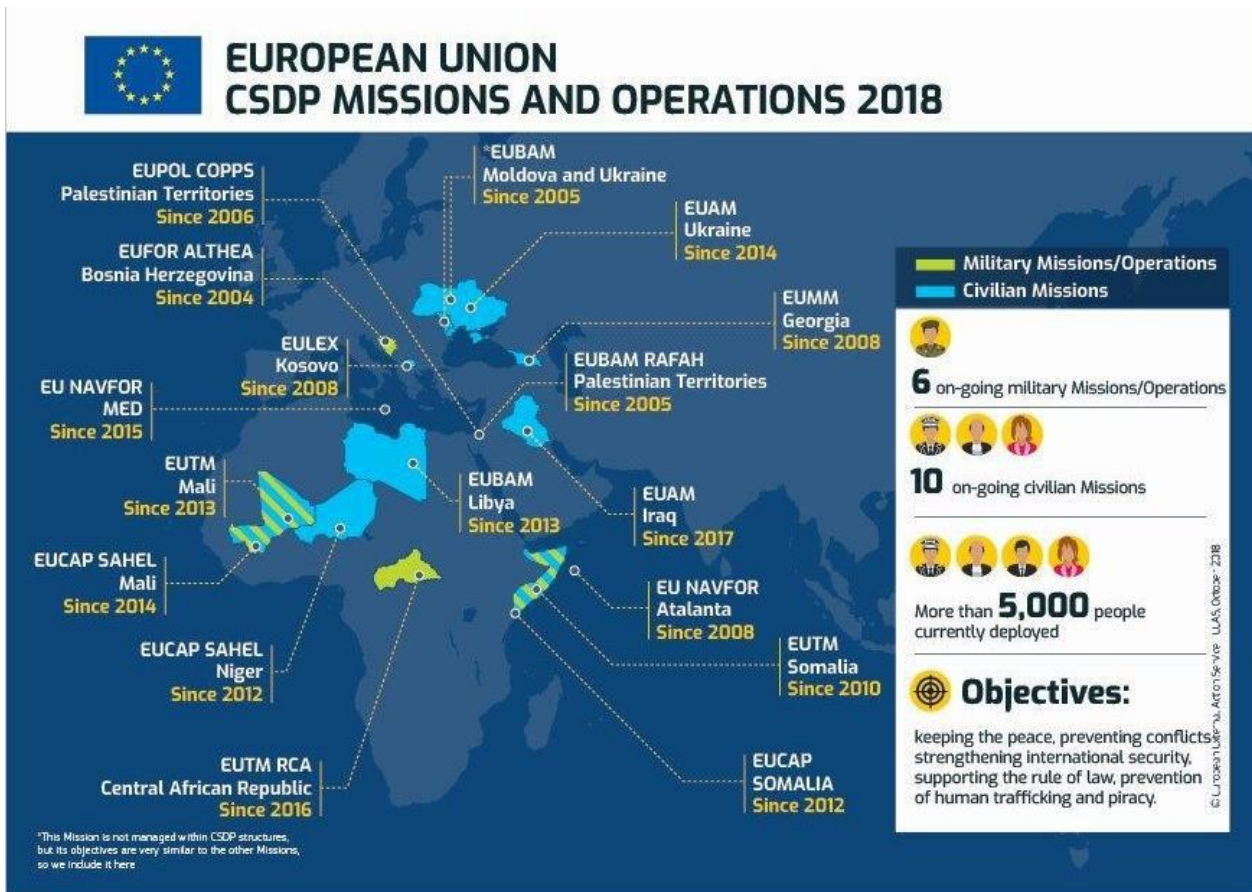

2. De EU treedt (militair) op in de wereld

De EU zet haar buitenlands beleid militair kracht bij door civiele en militaire missies.

1. De EU organiseert civiele en militaire missies

De Europese Unie organiseert sinds 2003 missies buiten de EU om te werken aan vredeshandhaving, conflictpreventie en de versterking van de internationale veiligheid. Deze gebeuren onder EU vlag: de EU coördineert de missies, maar de lidstaten bepalen zelf of en met welke middelen ze deelnemen. Deze missies gebeuren bijna altijd op vraag van en in samenwerking met de VN of de NAVO.

Civiele missies

De Europese Unie organiseert civiele missies in onstabiele regio's of crisisgebieden in de wereld. Het over volgende taken: lokale politie, ambtenaren of rechters opleiden, hulp bij de civiele bescherming, observatie en opvolgen van een staakt-het-vuren, bewaken en controleren van de grenzen bij grensconflicten, observatie bij en steun aan verkiezingen, steun aan de Speciale Vertegenwoordigers van de EU (zie dossier 'EU buitenlands beleid') en steun aan ontwapening. Deze poot van het GVDB wil de EU de komende jaren verder uitbouwen en versterken.

In maart 2014 annexeerde Rusland de Krim in **Oekraïne**. In juli 2014 startte de EU er een civiele missie '[EUAM Oekraïne](#)' met de bedoeling de veiligheidsdiensten te hervormen door de politie te trainen, corruptie tegen te gaan en te werken aan mensenrechten.

De civiele missie '[EU BAM Rafah](#)' geeft ondersteuning aan het controlepunt aan de grens in Rafah in **de Palestijnse gebieden** en geeft training aan de politie. Deze missie moet het vertrouwen tussen Israël en de Palestijnse gebieden herstellen, om zo te evolueren naar een duurzame oplossing voor het conflict. De missie startte in 2005 en loopt tot 30 juni 2019.

Militaire operaties

De Europese Unie organiseert ook militaire operaties, waarbij een aantal EU-lidstaten samen militair ingrijpen in een regio buiten de EU. De operaties zijn vooral bedoeld om vrede te bewaren, of om te helpen bij de opbouw van een land dat verwoest is door een oorlog of door interne conflicten.

Operatie Atalanta of [EUNAVFOR](#) is een militaire missie van de EU met de bedoeling piraterij en gewapende overvallen voor **de Somalische kust** te ontmoedigen, voorkomen en bestrijden. De operatie maakt deel uit van de totaalaanpak van de EU die moet leiden tot een vreedzaam, stabiel en democratisch Somalië. De missie startte in 2008 en loopt tot eind 2020.

De militaire missie '[EUFOR-Althea/BiH](#)' ziet erop toe dat het Verdrag van Dayton, het vredesakkoord dat een einde maakte aan de Bosnische oorlogen, nageleefd wordt. De missie ondersteunt er ook het werk van de Speciale Vertegenwoordiger van de EU (zie dossier 'Buitenlands beleid van de EU'). Daarnaast bewaakt EUFOR het luchtruim, controleren ze wapenopslagplaatsen en spoort mensen op die voor het Internationaal Joegoslaviëtribunaal gedaagd worden en verdacht worden van oorlogsmisdaden. Deze operatie in **Bosnië en Herzegovina** startte in 2004 en loopt tot eind 2018, nadien kan de missie nog voor een jaar verlengd worden.

België in de EU missies

Het Belgisch leger is in 2018 ingeschakeld in volgende missies:

- EU NAVFOR MED - Operatie Sophia (tot 31 december 2018)
- EUCAP SAHEL Mali (tot januari 2019)
- EUTM RCA Centraal Afrikaanse Republiek (tot september 2020)

2. De EU werkt aan een Europese defensie

1. De EU battlegroups

Van een echt Europees leger is er nog lang geen sprake. Een concreet voorbeeld daarvan zijn de Europese gevechtstroepen: **de EU gevechtsgroepen (EUBG)** die sinds 2005 bestaan.

Deze gevechtstroepen kunnen snel opgeroepen worden bij crisissituaties om bv. te evacueren of aan conflictpreventie te doen. De troepen worden binnen de 10 dagen en voor een periode van 30 tot 120 dagen ingezet. De EU beschikt steeds over 2 battlegroups die paraat staan. Een groep bestaat uit troepen van de verschillende EU-landen die zich vrijwillig kunnen engageren. Alle EU-landen zijn actief in de battlegroups, behalve Denemarken en Malta. Ook niet-EU-landen Noorwegen, Turkije, Macedonië (FYROM) en Oekraïne doen mee. De samenstelling van en het commando over de gevechtstroepen wisselen om het half jaar. Voorlopig werden deze groepen nog nooit ingezet, door zowel financiële als technische obstakels.

De samenwerking binnen de gevechtsgroepen zorgt er voor dat de lidstaten hun **defensiebeleid** meer **op elkaar** gaan **afstemmen**. Zo maken ze bv. afspraken over welke landen welke militaire middelen aankopen. Dit alles zijn dus voorzichtige stappen richting Europees leger.

"The European Union has always prided itself on its soft power – and it will keep doing so, because we are the best in this field. However, the idea that Europe is an exclusively 'civilian power' does not do justice to an evolving reality. For Europe, soft and hard power go hand in hand."

-Hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheid, Federica Mogherini, 2017-

EU-Battlegroup

Gevechtstroepen stand-by

3.000 Elk half jaar sinds 2007
Inzet rondom Brussel

Lengte wereldwijde missies

30 tot 120 dagen

Alles in huis, zelfvoorzienend

Gevechtssteun

Transport

Logistiek

6.000 km

Voor beter gebruik EUBG-concept is regelmatig overleg tussen landen nodig.

In landen waar de situatie uit de hand loopt of dreigt te lopen. Ook voor evacuatie en humanitaire hulp.

Inzetbaarheid

10 dagen
na besluitvorming

Politiek bepaalt de inzet.

Bron: www.mil.be

De roep om een eigen sterke Europese defensie wordt de laatste jaren steeds luider. Een aantal maatregelen zorgen alvast voor stappen vooruit in de uitvoering van een integrale EU-strategie op het gebied van veiligheid en defensie.

De Europese Commissie, en vooral Federica Mogherini gaven de aanzet met een '[EU Global Strategy for foreign and security Policy](#)' (2016), een plan om het veiligheids- en defensiebeleid verder te ontwikkelen. Daarnaast kwam er ook een concreter 'uitvoeringsplan inzake veiligheid en defensie' met drie strategische prioriteiten:

- reageren op externe conflicten en crisissen
- de capaciteit van de partners opbouwen
- de EU en haar burgers beschermen

Op basis van deze prioriteiten werkt de EU concrete acties uit.

Deze acties zijn:

1. Een **jaarlijkse evaluatie**: er wordt een overzicht gemaakt van de defensiecapaciteit van elk EU-land.
2. Een **permanente gestructureerde samenwerking** (PESCO): EU-landen kunnen sterker samenwerken rond defensie, als ze dat willen. Alle EU-lidstaten, behalve Denemarken, Malta en het Verenigd Koninkrijk, maken deel uit van PESCO. Binnen PESCO worden bijvoorbeeld gezamenlijke trainingen opgezet, werken ze samen aan cyberveiligheid of zetten ze een Europees medisch team op dat EU-missies ondersteunt.
3. Betere **structuren voor crisisbeheersing**: de militaire staf van de EU krijgt een **militair plannings- en uitvoeringsorgaan** (MPCC) dat de EU sneller, doeltreffender en meer eensgezindheid moet laten reageren.
4. Het versterken van de **militaire mobiliteit**: militaire voertuigen moeten zich in de toekomst makkelijker kunnen verplaatsen over de grenzen van de EU-landen heen. Zo wil men groeien naar een volwaardige defensie-unie tegen 2025.

Bron: www.consilium.europa.eu

“Vandaag kunnen we samen de defensietechnologieën van morgen onderzoeken en onze capaciteiten verder ontwikkelen. We kunnen samen aankopen doen om te verzekeren dat we al de capaciteiten hebben die we nodig hebben en deze efficiënt gebruiken. We kunnen samen missies uitvoeren en crisissen voorkomen om zo onze partners te versterken en onze burgers te beschermen. Dit is de Europese defensie-unie die we aan het opstarten zijn.”

Hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheid, Federica Mogherini, december 2017

2. Het Europees interventie-initiatief (EII)

Eind juni 2018 besloten 9 EU-lidstaten om, naast de battlegroups, een Europees interventie-initiatief te starten. De bedoeling ervan is om sneller te reageren op bedreigingen voor de Europese veiligheid. Zo moet de interventiemacht ingezet worden voor crisissen aan de buitengrenzen of buiten de EU of bij natuurrampen.

Door de samenwerking binnen het EII hoopt de Franse president Emmanuel Macron, die het idee lanceerde, om een cultuur van samenwerking rond militaire zaken te realiseren in Europa. De interventiemacht hoopt, door buiten het raamwerk van de EU en de NAVO te opereren, snel te kunnen reageren.

Negen landen startten het initiatief: België, Denemarken, Duitsland, Estland, Frankrijk, Nederland, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk. Het Verenigd Koninkrijk neemt deel aan het initiatief omdat het hen toe laat om na de Brexit te blijven deelnemen aan de Europese defensie. Op termijn wil het EII ook landen van buiten de EU de kans geven om aan te sluiten.

EU-landen starten militaire crisismacht

Het Europees Interventie Initiatief is een militaire macht, bedoeld voor snelle inzet bij crises aan de Europese grenzen, die deelnemende landen machtigt om onafhankelijk van de NAVO en EU te handelen

COALITIE EUROPEES INTERVENTIE INITIATIEF (EII)

1 Frankrijk: Initiatief bepleit door president **Emmanuel Macron**

2 Gr-Brittannië: EII maakt in stand; houden nauwe defensiebanden met EU na Brexit mogelijk

3 Duitsland

4 Spanje

5 Nederland

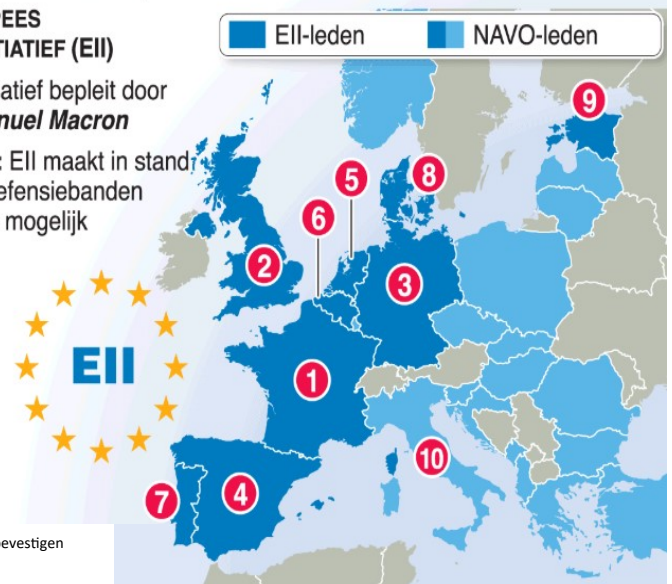
6 België

7 Portugal

8 Denemarken

9 Estland

10 Italië: Moet nog bevestigen

Bron grafiek: www.graphicnews.com

3. De EU werkt nauw samen met de NAVO

De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) werd in 1949 opgericht om de veiligheid van westerse landen te garanderen tegen aanvallen van het communistische blok.

Met het einde van de Koude Oorlog verdween ook de bestaansreden van de NAVO. Daarom ligt de focus van de NAVO nu op **het bewaken van de veiligheid van Noord-Amerika en Europa**, bv. door samen terrorisme te bestrijden. De NAVO werkt daarvoor nauw samen met internationale organisaties, zoals de Europese Unie, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en de VN. De NAVO telt 29 leden, waarvan 22 EU-lidstaten.

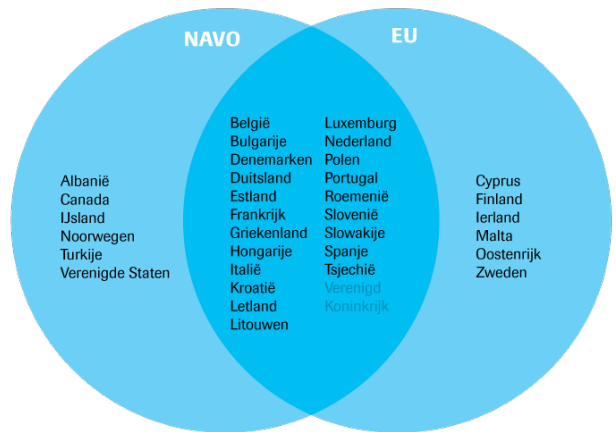
Binnen het GVDB van de EU is de NAVO een belangrijke partner...

... voor de bescherming van het eigen grondgebied

De kern van het NAVO-verdrag is het principe van 'collectieve veiligheid' (artikel 5): een gewapende aanval op één of meerdere NAVO-leden wordt beschouwd als een aanval op alle leden. Het aangevallen land kan in dat geval rekenen op de (militaire) steun van de andere landen.

"Onze alliantie is verenigd in het besef dat samenwerking gebaseerd is op vrijheid en op het vertrouwen dat niet uitsluiting en niet muren succesvol zijn, maar open samenlevingen die op gezamenlijke waarden gebouwd zijn".

Angela Merkel, NAVO-top, 2017.

Artikel 5 werd voor de eerste (en laatste) keer geactiveerd in 2001, na de terroristische aanslagen op de VS.

... voor het bevorderen van vrede en veiligheid in de wereld

De Europese Unie werkt nauw samen met de NAVO in haar gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid. Zo wordt er voor de militaire missies van de EU vaak een beroep gedaan op de expertise van de NAVO, zoals voor de operatie EUFOR/Althea en operatie Atalanta (zie p. 6). Daarrond werden afspraken gemaakt in het Berlijn Plus Akkoord, waardoor de EU gebruik kan maken van NAVO-expertise, -materiaal en -structuren voor EU missies.

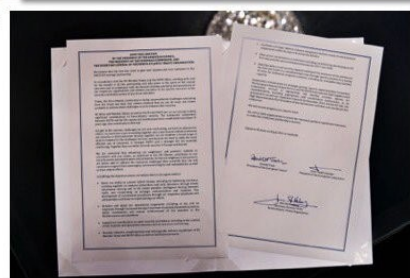

Versterkte samenwerking tussen de EU en NAVO

Met de 'EU Global Strategy' heeft de EU beslist om de samenwerking met de NAVO te versterken. De EU wil immers haar militaire capaciteit verder uitbouwen, en aangezien 22 EU-landen lid zijn van de NAVO wil de EU dat doen in nauwe samenwerking.

In 2016 werd de **samenwerking** tussen de EU en de NAVO **officieel gemaakt**. In een [Gemeenschappelijke Verklaring](#) spraken ze af om meer samen te werken rond 7 thema's, zoals het tegengaan van cyberaanvallen en het investeren in defensie en de defensie-industrie.

In juli 2018 kwam er een nieuwe [gezamenlijke verklaring](#) die een **gedeelde visie** geeft op hoe de EU en de NAVO zullen optreden tegen gemeenschappelijke veiligheidsbedreigingen. Ze zullen voortaan nauwer samenwerken rond o.m. militaire mobiliteit, hybride dreigingen (bv. desinformatie en terrorismebestrijding).

Een Europese defensie binnen de NAVO?

De Amerikaanse president Trump had een duidelijk motto in zijn presidentiële campagne als het ging over het buitenlands beleid van de VS: **'America first'**. De NAVO noemde hij "verouderd en achterhaald". Hoewel Trump zijn mening ondertussen bijstelde - "Ik zei dat ze achterhaald was. Ze is niet langer achterhaald" - beseffen de Europese landen dat ze niet meer onvoorwaardelijk kunnen rekenen op Amerikaanse steun voor de veiligheid van het Europese continent.

Bovendien ergert Trump zich aan het feit dat de Europese landen hun NAVO-engagement om **2% van het bnp aan defensie** te besteden, niet nakomen. Op de NAVO-top in 2018 eiste hij dat ze de beloofde bijdrage betalen. Hij wil zelfs op termijn niet 2, maar 4% van het bbp aan defensie besteden.

	EU	UNITED STATES
Defence Expenditure		
Total amount	€ 227 billion	€ 545 billion
% of GDP	1.34	3.3
Investment per Soldier	€ 27.639	€ 108.322
Duplication of Systems in Use		
Number of types of weapon systems*	178	30
Main battle tanks	17	1
Destroyers/frigates	29	4
Fighter planes	20	6

Bron: www.globalriskinsights.com

"Europa kan niet meer vertrouwen op anderen en moet op eigen benen staan".

Angela Merkel, Bondskanselier Duitsland n.a.v. NAVO-top in 2017

4. WIE VOERT HET EU GVDB?

Het GVDB is een onderdeel van het GBVB van de EU. De manier waarop beslissingen genomen worden verloopt dus gelijkaardig aan die van het GBVB.

De **Europese Raad**, de staats- en regeringsleiders van de 27* EU-lidstaten, tekent de grote krijtlijnen uit van het defensiebeleid van de Europese Unie.

**Denemarken kreeg een opt-out voor defensiebeleid: het land neemt niet deel aan dit aspect van de Europese samenwerking.*

De **Raad Buitenlandse Zaken**, de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie van de 27 EU-lidstaten, werkt het defensiebeleid van de Unie verder uit en beslist bv. over militaire operaties. De Hoge Vertegenwoordiger voor het GBVB zit de Raad voor en doet voorstellen. De ministers beslissen er unaniem over voorstellen. Elke land heeft dus vetorecht.

De EU-lidstaten en **de Hoge Vertegenwoordiger voor het GBVB**, Federica Mogherini, lanceren voorstellen en brengen de beslissingen van de Raad in de praktijk.

De Hoge Vertegenwoordiger wordt in haar werk ondersteund door o.m. de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO), het Politiek en Veiligheidscomité (COPS) en het Europees Defensie Agentschap (EDA).

- Het **EDEO** coördineert de externe acties van de EU, zoals haar civiele en militaire missies, de EU battlegroups en de verdere uitbouw van een Europese defensie.
- Het **COPS** volgt de internationale situatie op, geeft op basis daarvan advies aan de Raad en coördineert het GVDB. Ze wordt daarbij bijgestaan door het Militaire Comité, het Comité voor de Civiele Aspecten van Crisisbeheersing en de Militaire Staf van de EU.
- Het **EDA** helpt EU-lidstaten die dat wensen bij het efficiënter besteden van hun defensiebudget. Zo kunnen lidstaten groepsaankopen doen voor defensie, of samen nieuwe bewapeningsprogramma's uitwerken en afspraken maken over wie wat aankoopt.

Het **Europees Parlement** kan enkel vragen stellen of aanbevelingen doen rond het defensiebeleid.

HIEROVER WIL IK MEER WETEN

Nuttige links

- https://ec.europa.eu/commission/priorities/stronger-global-actor_nl
- https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_nl
- https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/security-and-defence_en
- https://www.europa-nu.nl/id/vg9phwrz4dzh/defensiebeleid_gemeenschappelijk